

Fylkeskommunenes rolle og muligheter i det europeiske arbeidet

Statssekretær Raymond Robertsen i KMD

Innlegg

Tusen takk for invitasjonen. Invitasjonen kom etter at jeg hadde et møte med Gunn Marit Helgesen for å diskutere europeisk samarbeid med spesiell vekt på norsk deltakelse i Interreg 2021-2027. Det opplevde jeg som et svært godt møte hvor vi i fellesskap fikk gitt uttrykk for betydningen av fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle både lokalt, regionalt og internasjonalt. Derfor er internasjonalt og europeisk samarbeid en naturlig del av denne rolleforståelsen.

Mye av det vi snakket om sammenfattes veldig godt i rapporten om **"Fylkeskommunenes europeiske arbeid. Omfang og mangfold.**

En sammenstilling av fylkeskommunenes europeiske arbeid. Viktige roller for de nye regionene" som tidligere EØS- og EU-minister Elisabeth Aspaker tok initiativet til i 2016.

Sammenstillingen i rapporten av fylkenes europeiske arbeid viser fem viktige felles trekk:

1. alle fylkeskommunene har et bevisst forhold til hvorfor de vil engasjere seg i europeisk samarbeid og hvordan de vil gjøre det. Det europeiske engasjementet skal inngå i fylkeskommunenes strategier for egen tjenesteyting og ande typer oppgaveløsning.
2. alle fylkeskommunene har eksplisitte mål som de arbeider etter.
3. alle fylkene deltar bevisst og aktivt i internasjonale europeiske regionale paraplyorganisasjoner som f.eks Assembly of European Regions (AER), Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR), Baltic Sea States Subregional Cooperation (BSSSC) og Euromontana.
4. alle fylkeskommunene har sammen med andre aktører i fylkene investert i regionkontor som er plassert i Brussel. Regionkontorene spiller en viktig og økende rolle som bindeledd for fylkeskommunenes og de andre aktørenes samarbeid med andre aktører i Europa.
5. alle fylkeskommunene prioriterer ungdom i sitt europeiske samarbeid

Disse fellestrekkene, som ble kartlagt i 2016, vil forhåpentligvis fortsette å være sterkt gjeldende for Norges deltakelse inn i neste programperiode. Mitt hovedbudskap til dere i dag vil nettopp være at fylkeskommunene må se internasjonalt arbeid og engasjement som en del av deres samlede oppgaveportefølje. Jeg er svært opptatt av at fylkeskommunene selv fortsetter og forankrer dette arbeidet i sine planer, strategier og ansvarsområder.

Sjekkes mot fremføring

Retning og innhold for den regionale utviklingen i Norge er på mange måter tuftet både på nasjonale og internasjonale rammebetingelser. Med dette perspektivet i bunn er det derfor avgjørende for en god regional utvikling at fylkeskommunene også bruker sin samfunnsutviklerrolle gjennom deltakelse i internasjonale organisasjoner samt prosjektarbeid via europeiske programmer som f.eks Interreg, Horisont Europa og Erasmus+.

I tillegg er folk-til-folk samarbeid spesielt viktig. Det tjener norske interesser å fortsette samarbeid på regionalt og lokalt nivå med f.eks. Russland til tross for en krevende situasjon for nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Dette ser vi tydelig resultater av i Barentssamarbeidet, Kolarctic-programmet og Nordlig Periferi og Arktis-programmet og ikke minst i Østersjøsamrådet.

Interreg er selve instrumentet som er designet for samarbeid mellom regionale aktører i Europa. Gjennom deltakelse i Interreg kan norske fylkeskommuner bidra til positive effekter for Norge av bl.a og operasjonalisering deler av European Green Deal, som vi har hørt om tidligere i dag.

Interreg er EUs program for å fremme sosial og økonomisk integrasjon over landegrensene gjennom nasjonalt, regionalt og lokalt samarbeid. Norge har deltatt i Interreg-programmer siden 1996. Interreg-programmene er delt i tre typer:

1. **Interreg A-programmer.** A-programmene handler om grenseregionalt samarbeid, det vil si samarbeid mellom regioner som ligger langs eller på hver sin side av en nasjonalgrense. (For Norge betyr dette samarbeid med grenselandene; Sverige, Finland, Russland og Danmark. I inneværende programperiode (2014-2020) deltar vi i følgende A-program: [Sverige-Norge](#), [Botnia Atlantica](#), [Øresund-Kattegat-Skagerak](#), [Nord](#) og [Kolarctic CBC](#).)
2. **Interreg B-programmer.** B-programmene handler om transnasjonalt samarbeid, det vil si samarbeid mellom nasjoner og regioner som har geografisk nærhet til hverandre, og som møter felles utfordringer. Norge deltar i tre ulike transnasjonale program i inneværende programperiode (2014-2020); [Nordlig Periferi og Arktis](#), [Østersjøprogrammet](#) og [Nordsjøprogrammet](#).
3. **Interreg C-programmer.** C-programmene er såkalte interregionale program. Interreg C prioriterer formidling og deling av erfaringer og bygging av nettverk mellom nasjonale, regionale og lokale aktører fra hele Europa. I inneværende programperiode deltar Norge i [Interreg Europe](#), [ESPON](#), [Interact](#) og [URBACT](#).

Målet med Interreg er smart, bærekraftig og inkluderende vekst og sosial integrasjon gjennom samarbeid mellom land og regioner i Europa. Forvaltningen av Interreg er lagt til ulike myndighetsorganer i landene innenfor programområdene.

Sjekkes mot fremføring

Innsatsen er målrettet innenfor en rekke satsingsområder. Den norske innsatsen er spesielt konsentrert om:

- Styrke forskning, teknisk utvikling og innovasjon.
- Øke konkurransekraften hos små og mellomstore bedrifter.
- Beskytte miljøet og fremme bærekraftig bruk av ressurser.
- Fremme bærekraftige transport og fjerne flaskehalsen i viktig nettinfrastruktur.

Regjeringen har besluttet at Norge skal delta i Interreg VI for programperioden 2021-2027. Fordelingen av statlige Interreg-midler til de respektive program skjer på årlig basis etter at Stortinget har vedtatt Statsbudsjettet.

Vi viderefører deltakelse i Interreg innenfor rammen av dagens programstruktur og har vektlagt følgende kriterier for deltakelse:

1. Distriktsprofil i programmene
2. Bredde i programporteføljen
3. Konsekvenser for samarbeidsland, dersom Norge skulle trekke seg ut
4. Minst mulig geografisk overlapp
5. Forenklet forvaltningsorganisering
6. Alle fylker skal ha tilgang til Interreg

Den relative fordelingen av bevilgningen mellom programtypene vil i hovedsak videreføres, der de *grenseregionale A-programmene* får den største andelen, dernest de *transnasjonale B-programmene*, mens den laveste andelen går til de *interregionale C-programmene*. EUs endelige fordelingsnøkler vil være veiledende også for den norske fordelingen.

I kommende periode vil en enklere og mer effektiv forvaltning av programmene vektlegges. Herunder en mer forenklet og effektiv forvaltningsorganisasjon av de grenseregionale programmene på norsk side. Innlandet fylkeskommune skal ha ansvar for forvaltningsorganisasjonen på norsk side for Interreg Sverige-Norge 2021-2027. Viken fylkeskommune skal ha ansvar for forvaltningsorganisasjonen på norsk side for Interreg Øresund Kattegat Skagerak 2021-2027. Og Østlandssamarbeidet vil fortsette som kontaktpunkt for Norges deltakelse i Interreg Østersjøen.

Programutviklingen har startet opp i alle programmene. Norske nasjonale myndigheter er i tett dialog med Sverige og Finland om de grenseregionale programmene. Sverige har allerede sendt oppdragsbrev om igangsetting til flere av sine respektive regioner etter konsultasjon med Norge. For neste periode vektlegger EU bl.a et smartere, grønnere og et mer inkluderende og deltakende Europa. Dette samsvarer godt med norsk nasjonal og regional politikk.

Fylkeskommunene vil også i neste programperiode ha et særlig ansvar for utvikling og involvering samt forvaltning og gjennomføring av de grenseregionale programmene Norge

Sjekkes mot fremføring

deltar i. Troms-Finnmark, Nordland, Trøndelag, Agder, Vestfold Telemark, Innlandet og Viken samt Sametinget har fått i oppdrag å utarbeide programforslag for de respektive grenseregionale Interreg A-programmene i samarbeid med svenske, danske og finske regioner.

Når det gjelder utarbeidelse av B- og C-programmene vil departementet sammen med kontaktpunktene for det enkelte program involvere alle fylkeskommuner og andre interessenter innenfor programgeografien.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet deltar selv aktivt i programutviklingen for at de nye programmene skal bidra til å reflektere og nå målene i distrikts- og regionalpolitikken. Departementet vil også involvere andre relevante og potensielle statlige aktører tidlig i programutviklingen.

Interreg er i så måte et integrert og viktig verktøy for regional utvikling. Internasjonalt engasjement gir fylkeskommunene nye muligheter og bidrar til langsiktig utvikling og kompetanseheving. Det er krevende med samarbeid og dialog internasjonalt – og det tar tid, men det er viktig at dere fylkespolitikere engasjerer dere og prioriter dette arbeidet som gir nyttig bidrag til den regionale samfunnsutviklingen.

Takk for oppmerksomheten!